

Спецификација предмета за књигу предмета			
Студијски програм		Основне академске студије права	
Изборно подручје (модул)			
Врста и ниво студија		Основне академске студије	
Назив предмета		Филозофија права	
Наставник (за предавања)		Проф. др Марко Трајковић	
Наставник/сарадник (за вежбе)		Проф. др Марко Трајковић	
Наставник/сарадник (за ДОН)		Проф. др Марко Трајковић	
Број ЕСПБ		6	Статус предмета изборни изборни
Услов	Положен испит: Увод у право		
Циљ предмета	Упознавање студената са основним филозофско-правним идејама, посебно аксиолошко-правним идејама и вредностима, које су носећи стуб правне науке у целини, као и основа правилног функционисања правног система једне државе. Успостављање интегралистичког јединства између природног и позитивног права, као неопходности данашњег развоја друштва.		
Исход предмета	Овладавање општим појмовима филозофије права и то: појмом природног права и односом природног и позитивног права; аксиологијом права те у оквиру тога правним вредностима – правда, правна сигурност и сврсисходност, даље развојем филозофско-правне мисли и главним токовима у савременој филозофији права. Уочавање холистичке поставке света уопште, те самим тим и права као једног елемента, односно прихватање теорије троједног (дух, материја и енергија).		
Садржај предмета			
Обухвата следеће: Појам филозофије права, предмет филозофије права, метод филозофије права, аксиологија права, античка филозофија права, средњовековна филозофија права, савремена филозофије права, филозофија права код Срба. Обухвата следеће: Испитивање примене основних правних вредности – правде, правне сигурности и сврсисходности – помоћу теорије хаоса те њених основних модела. Испитивање примене основних друштвених вредности које право на најбољи могући начин остварује, такође помоћу моделовања. Испитивање применљивости теорије Ханса Келзена, Херберта Харта и Ричарда Познера те крајњег позитивистичког приступа праву. Испитивање применљивости теорије Роналда Дворкина и Лона Фулера о интегралистичком јединству природног и позитивног права, као и теорије Артура Кауфмана о јустицијализацији права, односно отварању права ка чињеницама, те херменеутичком приступу праву.			
Теоријска настава	Обухвата теоријско разматрање основних питања везаних за надискуствени и икуствени аспект права, као и сагледавање основних праваца развоја филозофије права, почев од антике па до савремених аспеката филозофије права.		

Практична настава (вежбе, ДОН, студијски истраживачки рад)	Практична настава обухвата проверу свих филозофско-правних поставки на практичним питањима везаним за стварање и примену права. Практичним облицима наставе проверава се истинитост и применљивост филозофско-правних поставки, које су најпре дате на апстрактној разини, а сада се проверавају како би се што потпуније примениле.			
Литература				
1	Р. Степанов, Г. Вукадиновић: <i>Увод у филозофију права</i> , Универзитет у Новом Саду, Нови Сад, 2004.			
2	С. Јарић, М. Симић: <i>Филозофија права</i> , СВЕН, Ниш, 2007.			
3				
4				
5				
Број часова активне наставе недељно током семестра/триместра/године				
Предавања	Вежбе	ДОН	Студијски истраживачки рад	Остали часови
3 15x3=45	1 15x1=15			
Методе извођења наставе	Предавања; Вежбе; Часови семинара (презентација семинарских радова студената, дискусија), Индивидуалне консултације; Писање правних есеја			
Оцена знања (максимални број поена 100)				
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит		Поена
активност у току предавања	0-15	писмени испит		0-8
практична настава	0-15	усмени испит		0-50
Колоквијуми	0-6			
Семинари	0-6			
Списак тема по недељама				
1			Појам, предмет и метод филозофије права.	Светислав Јарић, Миролуб Симић: <i>Филозофија права</i> , стр. 9-15.
2			Правна аксиологија. -Правда, -Облици правде: дистрибутивна, комутативна, солидарна и законска правда, -Правичност, -Слобода, -Мир,	Радивој Степанов, Гордана Вукадиновић: <i>Увод у филозофију права</i> , стр. 203-230. Светислав Јарић, Миролуб Симић: <i>Филозофија права</i> , стр. 147-159.

			<ul style="list-style-type: none"> -Сигурност, -Истина, -Друге правне вредности. -Божански и морални смисао правде. 	
3			<p>Античка филозофија права</p> <ul style="list-style-type: none"> -Идеја природног права код софиста, -Сократово схватање правде, -Платоново схватање правде, -Аристотелово схватање правде. <p>Цицерон и његово стоицистичко схватање.</p>	Светислав Јарић, Мирољуб Симић: <i>Филозофија права</i> , стр. 16-20.
4			<p>Средњевековна филозофија права.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Филозофија права Аурелија Августина, -Филозофија права Томе Аквинског. 	Радивој Степанов, Гордана Вукадиновић: <i>Увод у филозофију права</i> , стр. 29-40.
5			<p>Нововековна филозофија права.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Филозофија права Рене Декарта, -Филозофија права Жан Жак Русоа, -Филозофија права Хуга Гроцијуса, -Филозофија права Томаса Хобса, -Филозофија права Џона Лока 	Светислав Јарић, Мирољуб Симић: <i>Филозофија права</i> , СБЕН, Ниш, 2007, стр. 20-27.
6			<p>Филозофија права у немачком класичном идеализму.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Категорички императив Имауела Канта, -Основне црте филозофије права Хегела. 	Светислав Јарић, Мирољуб Симић: <i>Филозофија права</i> , стр. 29-37.
7			<p>Правно-филозофско учење Ханса Келзена.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Чиста теорија права, -Појам правде код Ханса Келзена, -Нормативност права, -Појам основне норме, -Правна ступњевитост. 	Радивој Степанов, Гордана Вукадиновић: <i>Увод у филозофију права</i> , стр. 105-118.
8			Право као културни појам код	Радивој Степанов,

			<p>Густава Радбруха.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Радбрухово схватање појма права, -Однос правних вредности у филозофији права Густава Радбруха, -Појам права као културни појам, -Подела филозофије права на општу у посебну, -Превласт природног права над позитивним правом. 	<p>Гордана Вукадиновић: <i>Увод у филозофију права</i>, стр. 92-104.</p>
9			<p>Правно-филозофско учење Херберта Харта.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Основе позитивистичког учења Херберта Харта, -Појам правне норме, -Подела правних норми на примарне и секундарне норме, -Минимални садржај природног права. 	<p>Радивој Степанов, Гордана Вукадиновић: <i>Увод у филозофију права</i>, стр. 179-192.</p>
10			<p>Правно-филозофско учење Роналда Дворкина.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Схватање права као интегритета, -Место „Херкулеса“ у правној теорији Роналда Дворкина, -Суштина индивидуалних права, -Случај Елмер, -Схватање судијског одлучивања Роналда Дворкина. 	<p>Радивој Степанов, Гордана Вукадиновић: <i>Увод у филозофију права</i>, стр. 166-178.</p>
11			<p>Филозофија права Томе Живановића.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Систем синтетичке филозофије права, -Трансцендентни објективни правни идеализам, -Схватање природног права, -Материја права. 	<p>Светислав Јарић, Мирољуб Симић: <i>Филозофија права</i>, стр. 47-77.</p>
12			<p>Филозофија права Радомира Лукића.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Појам објективног права, -Обавезујућа снага права, -Одређење светског духа, -Троједно код Радомира Лукића, -Рационалистичко схватање 	<p>Светислав Јарић, Мирољуб Симић: <i>Филозофија права</i>, стр. 115-139</p>

			природног права Радомира Лукића,	
13			Одређење природног права. -Божанско природно право, -Умно природно право, -Рационално одређење природног права	Светислав Јарић, Мирољуб Симић: <i>Филозофија права</i> , стр. 177-201.
14			Однос природног и позитивног права. -Потпуно јединство природног и позитивног права, -Потпуно одвајање природног и позитивног права, -Интегралистички и холистички схваћен однос природног и позитивног права.	Светислав Јарић, Мирољуб Симић: <i>Филозофија права</i> , стр. 209-213.
15			Веза природног права и ваљаности правног система. -Крах позитивизма у Немачкој, -Ренесанса природног права, -Врлине грађана и развој правног система.	Радивој Степанов, Горадана Вукадиновић: <i>Увод у филозофију права</i> , стр. 118-130.